

Омладина

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Година III

Београд, 20 април 1945

Број 41

У ЈЕКУ ПОБЕДА

По наредби маршала Тита наше трупе на свим фронтовима прешле су у офанзиву — у борј за дефинитивно ослобођење целе наше земље. У последњем турну свих савезничких снага на фашистичку Немачку наши народи узимају учешће, са Армијом која се стварала кроз тешки партизански рат. Наша Армија је данас надмоћнија над не-пртијателјем не само својом хреброшћу и покртавањем, већ је снабдевана са више топова, тенкова и авиона. И док се неколико десетина кипометара источно и западно од Берлина на Одри и Елби, концентришу савезничке армије за напад на Хитлерову престоницу, код нас је мајсторским прелазом трију великих река у току једног дана разбијен Сремски фронт и пренете борбе у Славонију. Ликвидацијом фронта у Босни ослобођена се наше слава. Долином Саве отворен је пут за Загреб. На доказују поробљене Истре пуцају топови наше IV армије. То узнемирује Муссолинијеве питомце у Риму и када виша немају „Совоја“ и „Карловац“ вероплане да бацају бомбе на мирна села у Југославији, код њихове бомбе не могу да експлодирају у собама пуним затвореним лађевинама, онда они бацају бомбе уред Рима на наше посланство. Овај злочин, као и сви досадашњи, дају нам више одлучности у борби за потпуно искоренавање фашизма. Потпуно су ослобођени Македонија, Црна Гора, Србија, Војводина, без мало читава Босна и Херцеговина, велике области Хрватске и Словеније. Свега још неколико градова, од којих само два главна града наших Федералних јединица, налазе се пред скорим ослобођењем.

Ми сада жањемо плодове борбе, и то не само на бојном пољу.

Кратко иза тога када су стварањем јединствене народне владе признале током наше народно-ослободилачке борбе, једне за другом наше Федералне јединице стварају своје народне владе. Македонија, Србија, Црна Гора и Хрватска већ су тај посао завршиле, а Словенија и Босна и Херцеговина стоје непосредно пред истим догађајима. Најтеже унутрашње питање Југославије — национално питање, решено је и Југославија је постала узор земља у којој су односи међу народима усклађени без радикалне промене социјалног поретка. Створити братсво односе међу народима и тиме чарству Југославији било је могуће, јер је коначно оборено власт великорепско хегемонистичке клике, која је, повезана са реакцијом свих наших народа, била агентура иностраних империјалиста. Наместо ње, из народно-ослободилачког обдора развила се нова народна власт, коју даје свим демократским светом признаја. Та нова власт је главна тековина борбе, она може да се доторија и побољша ти да се изградију или она не може више да се мења. Народ је већ на делу показао какав облик власти има.

Из покрета чији су се успехи у иностранству најпре злонамерно приписивали националцима, којем се касније свет дивио, ми смо постали разнopravni савезник великих демократских народа. По брдима и долинама наше отаџбине млади борци наше војске, хероји рада у позадини, певали су песму о одласку друга Тита у Русију и поручивали браћи на Истоку „да ми нико „робље!“ Садашњи одлазак маршала Тита у Совјетски Савез и формално је утврдио не-разрешивак савеза Совјетских народа са Југославијом, који је у јејединичким борбама чврсто искован. Југославија је коначно стала раме у раме са нашим савезничима, и иде сигурним путем. Сусрет два Маршала победника је за нас

срдечан догађај, јер је он резултат многих жртава и напора, великих борби и победа.

За нас младе и за наша организације, блиске победи идеала о којима смо дуго сањали и борили се за њих намеће нам обавеза и задатак.

Зато је потребно редове УСАОЈ-а још више проширити, и нове масе младих привући на посао око учвршћавања тековна народно-ослободилачке борбе, еко изградње привреде и народне власти. Питање проширења УСАОЈ-а, иако је важно за све крајеве, поставља се највећом снагом у Србији, Македонији и Војводини. Омладини која је пасивна или чак била и је сада под утицајем непријатеља, треба прилазити, објашњавати јој ствари које она не разуме и увлачити је у рад. Не треба највишем ставом одбацити омладинце који могу и ходе да се поправе. Не гледати у свим омладинцима који нису активни или који нешто не схватају, непријатељ па на тај начин стварати фронт према УСАОЈ-у. На питањима који су од животног интереса за наш народ треба мобилисати читаву омладину одвајајући је од злонамерних, од агената непријатеља са којима треба да имају посла наше власти. Омладинце, припаднике националних мањина, као што су Шиптари у Македонији и на Косову или Румуни и Мађари у Војводини треба привлачiti на изградњу земље која је и њихова земља, дати им могућности да стварају организације са њиховим националним обележјем.

На војничком и политичком пољу ми смо извојевали крупне победе, на економском подржави имали смо великих успеха али смо још далеко од тога да можемо казати да је наша привреда стала чврсто на ноге. Нема сумња у то да је у привреди у садашњем моменту највећи задатак за нас извојевати битку за пролећни сетву. У досадашњим сецвенским кампањама значајну улогу су играле омладинске радне бригаде. Оне су до сада ишли на рад само у близку околину. Међутим, ми сада имамо ослобођену Војводину у којој се под контролом Управе народних добара налази 800.000 јутара најбоље земље, која може да даде много хиљада тонова хране. Поред тога 2,000.000 јутара приватне земље остало је да се упала сменом радном снагом и запрезном стоком, а у јесења сетву дада је 18% мање него у предратним годинама. До 1-ог априла 1945. год. било је укупно обрађено око 1,130.000 јутара, што значи да је тада било још више од једне половине необрађене земље. У априлу је обрађено још један велики део, али нам остаје још увек велики послови. И са најуспешнијим објектима сетвом задатак није завршен. Усеве треба још обрађивати. Војводина уз то има доста фабрика које су обуставиле рад, јер немају радне снаге. Наша власти су предузеле опсеконе мере и чине велике напоре у којима ми морамо пружити свестрану помоћ. Ми морамо мобилисати одмах омладинске радне бригаде у Србији, Македонији, Црној Гори и Босни за радове у Војводини. Успешна обрада војвођанских поља и пуштање у погон фабрика осигураће прехрану пострадалих крајева наше земље, осигураће нашу пуну победу.

Огромне привредне снаге које нам стоје на расположењу тешко је мобилисати због недостатка стручних руку водилаца одних свог народа. И омладинских редова, од јунаца борбе и рада треба највећом брзином да изникну нови стручњаци, који ће се одувећијем прихватити и понети изградњу наше земље. У школе и на курсе се треба слати омладинце који до се-

Омладине Лике преносе рањенике из првих борбених линија

СВЕ ЗА ФРОНТ

Образоване су владе федералних јединица Хрватске, Македоније и Црне Горе

да нису могли да уче а који су до сада показали велико џунештво, оданост и самопрограм. Из наших села, фабрика и радионица, исто онако како су израсли способни официри и војници наше армије, треба да израсту добри руко водници у производњи, и тако ће наше привреде бити значајни вођена и у склопним рукама.

Наша власт на би била нова и народна, ако би дозволила да се „и даље несметано на рачун тешких патњи народа, богати шачица шпекуланата. Из прошлог светског рата изашла је група ратних богаташа која је за своју безбедност извршила плачку над народом и његовим тешким данима, уместо казне, добила најутицајније положаје у старој Југославији. То је било могуће зато што народ није имао власт у својим рукама. Из овог ослободилачког рата није је нова власт и нова држава у којој не може бити места ни једном шпекуланту и ратном богаташу. Наша власт је предузела оштре мере против несавезничких гуликоја, али је потребна помоћ наших организација у откривању и кажњавању свих оних, који народне најаве покушавају да искористе за своја лично богаћење, заместо да свим својим снагама заједно са читавим народом приложу на изградњу наше привреде. Наша индустрија је слаба а у тој највећи део производа мора да иде за војску. Оно мало најужнјих потреба за живот нареда што имамо, мора се правилно распоредити и не може ставити у тајним шпекулантским магацинама.

Наше власти су чврсто решене да касне све издајица и народне непријатеље, све остатке фашистичке владавине и код нас. То није питање само задовољења правде, већ и питање изградње новог живота, који се не може стварати, а да не уништи све народне непријатеље и фашистичке слуге. Наша организација треба да помогну народним властима у откривању камуфлиралих издајника, тако да свако ко се огрешио о част и интересе наше народне издаје пред суд и добије заслужну казну.

Упорним радом, стрпљивим објашњавањем, и то не само на зборовима и конференцијама, него и појединачно са људом другу, нашим правилним односом према необухваћеној и заведеној омладини, ми ћemo мобилисати још веће масе омладине и помоћи нашој народној власти да реши све задатке који се у ослобођеној земљи постављају пред наш народ.

Михаило Швабић

Успешна обрада наших поља и пуштање у погон фабрика осигураће прехрану пострадалих крајева наше земље, осигураће нашу пуну победу.

Ових дана, непосредно после образовања владе федералне Србије, образоване су и владе федералне Хрватске, Македоније и Црне Горе. Ови значајни догађаји тековни су победоносне борбе наших народа, коју они братски воде већ више од 4 године. Они потврђују да се испуњавају демократске одлуке УАНОЈ-а о федеративном уређењу нове демократске Југославије, они дају пуну могућност развоја нашим народним у братству, разнopravnosti и слободи, у њиховој новој, ускоро потпуно ослобођеној отаџбини. По први пут у историји наших народа њихове владе образују се на демократски начин волјом свих наших народних маса.

Постојање федералних влада, као и задаци који су постављени пред себе пружају могућности да се свакој федералној јединици посвети пуну пажњу у свим њеним проблемима, почевши од обнове земље до свих осталих грани народног живота. Оно значи да ће узимати помоћ и заједнички проблеми федералних јединица нове Југославије.

У данима непосредно после образовања владе федералне Србије, образоване су и владе федералне Хрватске, Македоније и Црне Горе. Ови значајни догађаји тековни су победоносне борбе наших народа, коју они братски воде већ више од 4 године. Они потврђују да се испуњавају демократске одлуке УАНОЈ-а о федеративном уређењу нове демократске Југославије, они дају пуну могућност развоја нашим народним у братству, разнopravnosti и слободи, у њиховој новој, ускоро потпуно ослобођеној отаџбини. Рад федералних влада Блаже Јовановића, Владимира Бакаринића, и Лазара Куликовског развија још више сарадњу свих народних снага, уједињујући и скоро формирање федералних влада Словеније и Босне и Херцеговине.

Развијајмо првомајско такмичење

Овогодишњи Први мај прославиће народ наше земље први пут слободно у својој властитој држави.

Ради тога су се широко масе затапасале, ради тога раде ударнички и неуморно вредне руке без предаха.

Сва предузета престоница дала су већ прве резултате првомајског такмичења.

Радници подржанице државне штампарije продужили су радно време за 4 сата. Њихове руке не престају да раде ни дану ни ноћу.

Од 10—15 априла одељење ручне спроводнице израдило је за 5 дана 50 разних објекта, илустровани лист „Фронт“ и руски ћубеник. У место да у тај посао утроши 980 радних сати они су га завршили за 760 часова! У машинској спроводници они препамају лист за 8 часова и ако су то пре чинили за 24 часа. У року од 5 дана предузете је издало 100.000 примерака буквара за народне школе и 50.000 примерака војних буквара. Кроз читаво предузете у свим одељењима повећана је у тону такмичења производња од 13% па до 65%.

Није ово усамљен пример. У фабрици авиона „Рогожарски“ повећана је производња на 50%. Коста Седлаков премашао је и ову цифру. Он је подигао производњу на 100% израдивши 152 комада шина за 8 часова.

И поред потешкоћа које исправљају због несташине материјала у оквиру првомајског такмичења, радници фабрике Сигнал израдили су краткоталасну радиотелеграфску станицу од један и по киловат. Све потребне делове који су нису могли набавити, израдили су сами радници.

Ови примери чицу по читавој нашој отаџбини, они су доказ великој свести радног народа, који, славећи свој празник — 1 мај, још јаче и покртавајује седеље у изградњи своје напаћене земље.

ПОЗДРАВЉАМО II КОНГРЕС АЛБАНСКЕ АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ

16 априла почeo је у Тирани II конгрес антифашистичке омладине Албаније. На Конгресу поред осталих делегација узела је видни учешћа и омладинска делегација Југославије. Она предала на дар албанској омладини рељеф од гипса — попрсје маршала Тита и брошуру на албанском језику, која садржи песме о младим албанским херојима народно-ослободилачке Србије.

Славни пут борбе против фашизма и издајника наша отаџбине, пут изважног рада на поношној изградњи наше уништавене земље, води антифашистичку омладину Албаније на њен II конгрес.

Од свих успеха који је омладина постигла и које продужује да постиже у току свих година, II конгрес треба да буде највећи, како би био и највећа победа албанског народа.

Већ од I конгреса који је одржан августа 1944. на коме је створен Главни одбор БРАШ-а и његов секретаријат, организацији се отворио нови хоризонт рада.

И конгрес је убеђено у омладинском борбу велики племен одушевљења за

ближе упозна са проблемима земље и да учествује у њиховом решавању. То је била једна од великих победа људа рада.

Антифашистичка омладина Албаније створила је на тај начин једну здраву снагу, и то не само војничку већ и политичку.

Велики успехи нашег народа, као што је претварање антифашистичког комитета народног ослобођења у прву демократску владу (Берат, октобра 1944), као и стварање Народно-ослободилачког фронта, испунили су две велике жеље наше омладине. Она гледа у демократску владу власт коју она треба да брани и у великој борби против окупатора и реакције, коју она треба да помаже свима своим снагама — зато што та власт представља народ и зато што се она издигне из краја хиљада другова омладинца.

Организација БРАШ-а је постала неједини део НОФ-а. Она је у његашла са равноправношћу коју је добила својом борбом.

Војничке победе, које су попростила све значајне политичке догађаје, означиле су једну волитку прекротницу у и-

сторији ове борбене линије, који су изговили непријатеља изван наших граници настављају да га гони и на територији која је Југославија, раме уз раме са друговима Титовима. Сада се још жеље боре, да би дошли на конгрес са испуњеним програмом и да би показали нашем народу и целом свету да је НОВ Албаније одлучила да потиче најбоље у заједници са савезничким армијама.

У позадини, пламени талас рада и одушевљења, наједном је захватио цео омладину. Организација БРАШ-а се почела да ствара и по најудаљенијим деловима наше земље; омладински одбори створени су и по планинама на северу где је била највећа реакција и тлачење. Њен значај је постао још већи када је међу подручјима и бригадама започело ударничко такмичење. И на пољу изградње омладине држи заставу непрекидно.

Не хиљаде омладинца се ујединило да би радило. Створено је 9 радних бригада, 24 батаљона као и много чета и водова. Њихов се број непрестано повећава. Други конгрес је огроман потстрек у циљу ујединавања омладине у радијне формације; други конгрес је за омладину огледао њенима снагама. Ево неколико резултата: једанаеста је победила у такмичењу са двема другим бригадама IV дивизије. У току две недеље она је имала 7.780 радних чланова, 66 политичких конференција, обучила 130 аналфабета итд.

Омладина Берата у току 20 дана је имала: 22.972 радних дана, издала 168 бројева окружних и зидних новина, отворила 76 основних школа и 58 алфабетских курсева.

Само омладина Тиране је имала у току 30 дана 27.118 радних часова, 104 издавашне преставе и 197 политичких конференција.

Целокупан овај рад позадине, који брзим ритамом рада на сваком пољу активности, је један велики потстрек за јаше борце на фронту и за ћео народ.

Други конгрес биће израз једног величког рада који је учинио да би се почвога демократске власт НОФ-а, у циљу дефинитивне победе.

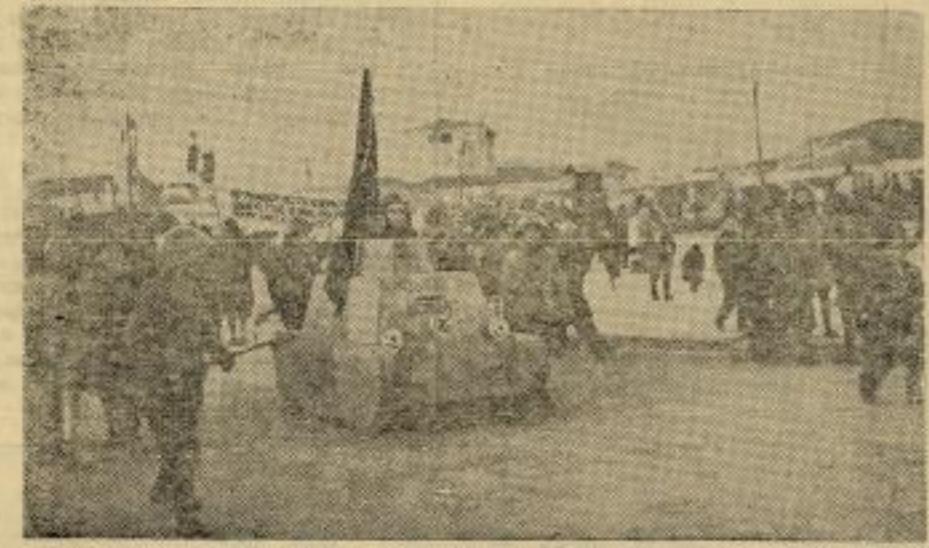
У јесу свихих припрема види се све осније рад и жеља омладине да живи у слободи, ујединења сва у један мачан блок организације БРАШ-а.

Њен Drugi konгрес ће изразити племену жељу омладине да се уједини и да се што чвршће повезе са антифашистичком омладином Балкана и осталог света.

Припреме за II конгрес најбоље показују да је албанска антифашистичка омладина одлучила да обави са себе све тешко прошlostи, који је толико тешко на њеним леђима. Она претставља будућност и даје своје скеле у циљу ујединења, братства и јединства.

Написао за „Омладину“

Ради Корча

Са прославе дана пионира у Тирани

нова борба против непријатеља, за борбе које треба да постигну коначно уништење непријатеља и реакције у нашој земљи.

И заиста БРАШ је закорачио величким коракима напред... Борбе антифашистичке омладине постала је још жеља. На хиљаде омладинца попунило је редове НОВ-а Албаније. Радне формације почеле су да раде у позадини. Борбе против експлоатације и незадовољства узела је пропорције огромних размара, како у редовима војске теко и у редовима омладине у позадини.

Упоредо са овим развија се и политичка делатност. По први пут у својој историји албанска омладина је почела да ствара своје политичко определење, по први пут она је имала прилике да се припреме за свог II конгрес.

тогај наше борбе. Наша храбра војска је ослободила Албанију. Борбе заједни су овековечили у историји збора окојија су борбене житеље наше омладине младих бораца.

Ови западнујући резултати су отворили пут нашој омладини ка отварању II конгреса. Првог јануара 1945 године објављен је почетак припрема за II конгрес.

Новостворена ситуација ставила је пред омладину нове дужности: продуктивна рата до коначног уништења нацизма, модернизација и побољшање војске, што је подршило власти и фронта аконошки подизање, појачање културних и дошутвених веза, да би се на тај начин осигурали постигнути резултати.

Под таквом перспективом је омладина гледала и продужује да гледа припреме за свог II конгрес.

И заиста БРАШ је закорачио величким коракима напред... Борбе антифашистичке омладине постала је још жеља. На хиљаде омладинца попунило је редове НОВ-а Албаније. Радне формације почеле су да раде у позадини. Борбе против експлоатације и незадовољства узела је пропорције огромних размара, како у редовима војске теко и у редовима омладине у позадини.

Упоредо са овим развија се и политичка делатност. По први пут у својој историји албанска омладина је почела да ствара своје политичко определење, по први пут она је имала прилике да се припреме за свог II конгрес.

МАЛИ ПЕЋИ

1. септембар. Велика је врућина. У сејецу Германије води се жестока борба. Први батаљон пешадинске групе је на издајнички начин опколио, 500 немаца и албанских четника јуришају са свих страна на село. И ту из добро изабране бусије, из једног омањег грма, боре се два партизана. Пуњају је страже. Четници се све више и више приближавају.

Пећи, матка! то је комесар одреда гвардији нашим храбром партизану, малома пиониру, Пећи Мандиу. То је децак од својих 13 година, а већ је дуго време борбен. Борба против окупатора, против фашизма. Он врло колико комесар, зато што сигурно убија шава и четника, и ниједан матак не утроши узлуј. Додуше комесар је стари борац.

Али данас је комесар нешто нервован — у већкој су опасности. Пећи је то разумео; треба разбити непријатељски обруч, при том не покушати погнати неколико другога, али ће се борити други спаси. И непрестано ваздушно-шљађују тако, он не престаје да се бори. Ракли су му да је мали и да би требало да се позује, али он није хтео ни да чује. Болje да ухре ногог да виши другога мртве, а четници ликују од радости.

Помагај је друговима, помагај сопствену и опат се враћај у борбу.

— Пећи удаљи се од њега и иди ка овим друговима што стоји на овој падини за повлачење... — Али Пећи не зна да чује; он је партизан, а изнад свих пионир.

Ко зна колико су се они ту борили; колико су сандука муниција дозују и испуњавају. А обруч треба пробити...

Тада јадне групе партизана мијоју којима и комесар добијају коредбу да нападну, «Идем и је са јама — синку мали Пећи — није се се бојим, а и ја ћу се борити као и ви.

И збива се борба. Дохванио је пуњу и бомбe и полетео за друговима... И непријатељски је обруч био пробијен. Немци и четници су добили добру лекцију, дали где су наши остали другови, где је комесар?

Њихова кри и њихова тела су службенике као путоказ партизанима са које стране треба да се позују.

А мали Пећи где је он?

Рећи, плеј је на земљу и облива је сојевом крвљу.

И крај непрестано тече из његове рање... ране пећи... али он не јечи, јер он не сме јечати... он је пионир.

Албански лист «Kushtrimi i lirisë» орган Централног одбора БРАШ-а од 28 новембра 1944 — Тирана

ОМЛАДИНСКА ШТАМПА У АЛБАНИЈИ

Никада до сада Албанија није имала такву велику штампу и разнотипност.

У редовима омладине штампа је узела велики мањи и разнотипни се се може досад. У Албанији још никад није досад.

Уз омладину још никад није досад.

И овако је највећа омладинска штампа у Албанији.

СА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Никаде до данас нису свежа изорана миризне бразде са Косова и Метохије осетиле топлику радосну живота, никаде до данас њих нису обраћавала заједнички младе руке српских и шиптарских омладинаца. У ведром пролећном дану заједно раде омладинац Србије за плугом, непосредно иза њега омладинац Шиптар за рагицом.

До недавно те њиве су биле строго изделане, омажана бодљиковим жицама, до недавна било је било „жече“ сeme раздара код народа који насељавају Косово и Метохију. Данас, Шиптари, Срби, Црногорци сеју семе љубави и братства у оранице, десан је било „жече“ смешено код свих њих.

Омладина је дала велики прилог у раздобју сједињавања српског и шиптарског народа, она зна да је само упорно просвећивање маса једини услов под којим ће она можи остварити поговору братства и јединства шиптарског, црногорског и српског народа.

Две хиљаде пет стотине људа Срба и Шиптара посебију школе у којима ради 240 српских и 260 шиптарских учитеља, а средњошколска и студенчка омладина одржава аналфабетске течајеве које покажују неписмене старије људи.

У Приштини је недавно отворена књижница. Поред српских књига стоји тамо књиге писане шиптарским језиком. Отварајући књижницу, Јелосаве Пиротић је истакао: „Онако како данас стоје српске књиге поред шиптарских, тако морају да стоје један уз другог и коши народи“.

Голема жеља за просвећивањем накад запуштена шиптарске омладине са Космета изражава се у речима 18-годишњег Шиптара бораца: „Имам 18 година, али када потучемо Немце или ћу да учим школу. Кожу ми да ћу моћи бесплатно да се школујем“.

Ово исто прижељкују и омладине које су недавно скренуле фереџе и које су решиле да одагнају таму из својих замрзнутих соба и из свога живота.

Осмог марта многе су муслиманске посјидале фереџе, приступиле одлучном реду око изградње и обнове своје земље, угледајући се на своје другарице храбре мусиманке бораце Бију Бокији, Билије Хане и др.

У току омладинске недеље појачана је активност омладине око сједињавања. Подједнако је шиптарска и српска омладина Урошевача слушала Адем Садина који је на шиптарски језику потсетио на паље другове. Подједнако су осетили тугу српских омладинци за палим Шиптерима и шиптарским омладинцима за палим Србима.

Великом љубави приступила српска омладина Деса Драшковић издавајући шиптарске омладине, доказујући вредни су напосм учитељица Зекије Муфтари и Бул Дешица које она улазку око 68 ученица.

С поносом може да се похвали омладина Космете, да је у току Светске о-

младинске недеље упркос лошем времену поправила готово сву саобраћајну мрежу, с поносом она може причати омладини Југославије о својим напоменама које је уложила око подизања норма по творницама. У фабрици дувала Химзи Шемседин и Јафар Шабан режују стот килограма дувана на сат. Ариф Мухарем и Јашар Ибрахим, за 8 часова израде 120.000 цигарета. 14-годишњи редник отворио је 30.000 дувачких листова за 8 часова.

У фабрици саламе током Светске омладинске недеље Милан Дујић и Орландо Маркаџ повећали су производњу на 300 кг. у једном сату, док је пре у исто време израђено 200 кг. 4.500 омладинаца чекало је у Гњилану.

Нима делегате из Србије чекали су стоећи пуне 3 сата. Српски делегати никако нису стизали, али су они наставили и даље са чекањем. Када је коначно стигла српска делегација већ одушевљено обузело је шиптарску омладину. Своју радост она је изражавала позивањем српских делегата у госте својим кућама.

Узважнији рад шиптарске и српске омладине Косова и Метохије међусобно заједничко потпомагање, које се темељи на братској љубави и слози, доказује поново да ће омладина Косова и Метохије знати и хтети чувати све тешковине борбе које су извођени њени народи у заједничким са осталим народима Југославије.

Једно путовање санитетским бродом »ПРЕЊ«

Вучен моторним „Лабудом“ санитетским бродом „Пренј“ мирно пресеца Саву и у својој утроби носи 200 рањеника на лечење у позадину. Кренули смо ујутро рано са пусте обале Саве, крај спаљеног села Јамена, да би кроз 5-6 сати вожње стигли у Сремску Митровицу, одакле ће разјеници бити транспортуваны даље. То су први разјеници из српског офанзиве.

Суда је тишина, само тихо хуца срце бродског мотора. Дижу се јутарње магле.

Транжим комесара брова. То је 17-годишња другарица Радмила Ракочевић из Колашине. Управо је заузета првомене, једног разјеника. Мало после, кад је срвшила посао, она ми спремно приказа о свему — о животу и раду на том броду.

Целокупно особље брова броји 9 људи. Сви су омладинци, младићи и девојке, осим д-ра Чалебића, београдског лекара, који води стручан надзор над разјеницима. Већ два месеца они превозе овим бродом наше разјенике. До сада су путовали 18 пута из Шапца за Београд. Ово им је прво путовање на новој линији. Постоји изнискује велики напор. Догађа се да по неконико ноћи не спази. Сама кувају за све разјенике, превијају их, колупују сваку њихову жељу. Простор у коме су смештени разјеници подељен је на два спрата. На сваком спрету дежуре јују смену, ноћу и дану, по двоји од њих. Када брод због тешко ноћи мора да пристане уз обалу, тада поставе свај, оружјују стрелку. Разјеници треба да буду сигури.

Али сва тај напор, то превијање разјеника, кување, прање палубе, чишћење просторија, стражарење и сви остали послови који се постављају пре њих, савладују они лако. Сваког дана идућу времене да разоноде разјенике, да им приреде мали концерат. Тада над

брзом и мутном Савом и над мирним снужденим врбама заори свеже: „Ми смо млада војска Титова!“

Много се данас говори о ударничком раду. Овај омладински колектив заслужује да буде назван ударниким.

Обично сам просторије брова. Већином су ту лакши разјеници. Никако кукање или уздизање не чује се овде. Да нема повоја не би човек ни знао да се налази међу разјеницима.

— Добри су они, друге — каже другарица комесар — само нас муче збор воде. Сви би хтели да пију, а лекар је забранко.

Један разјеник се јавља: „По какву радост још имам, кад никам на положају. Дај ми барем воду!“

Обично сам читај брод и разговарао са многим разјеницима. Сви они једва чекају да одједре да се врати на положај. Попој! Ту реч они изговоравају топло као што би раки: кућа, дом! Они су срасли с њим, жуде за њим.

22-годишњи Живорад Перновић из Лознице контузован је. Код Врбање уздирио је мина у његовој непосредној близини и све га потресла. Говори ми тихим гласом:

— Бојим се да се рат не сарши пре него што се је операвим. Жалостан ми је живот без моје јединице.

Бивши трговачки путник из Београда, сада борац Светомир Максимовић разјеник је од бацача у леву руку.

— Вратићу се ја бразду натер, каже он — најбољи су нас дosta, измучили су нас дosta, али ће платити све то...

Час затим додаје брзо: и је већ плајају!

Плови брод низ воду браз. Промичујући моста на обали, Босанска Река, ушће Дрине, Сремска Рача, велики срушени мост преко Саве, Стакомо напокон у Митровици. Опраштам се од разјеника, који на тако чудан начин — болесни и немоћни дају човеку нове снаге и још јачу веру. Опраштам се од „Пренја“ и од дјевног омладинског колективе, који са толико поизвршавају ради на том терену и одговорном послу превоза наших разјениника.

Озрен Милеусинић

ОСЛОБОДИЛИ СМО ЛИКУ

Издалека смо гледали Удбину. Голо брдо начинчано зидинама. Нема крова да би човек могао речи: тамо, неко стагије. Слагда голо камење.

Свакујо је 20. марта, баталерији су са већ налазили на положајима одакле ће почети општи ћурици на Удбину и љење одбранијене положаје.

Други баталјон заузве је положаје према самом месту, према од Оријака према Борју источно од Удбине, трећи према Ивановом врху, четврти према Кордунуши. Када је сунце изнешо на врх планине, топови су објавили почтак акције.

Наши артиљерији гађају одлично. У средини Удбине појавило се густи дим, а затим са чула детонација. Тако исто и у Борју. Кроз заштитну маглу борци и тенкови ћурије напред. На свим фронтовима, код свих баталјона јуриш за љењем.

— Биди ал' артиљерија туче — добрци неко из стрељачког ствоја. Борци су радосни код чују своје топове. Још брже ћуришавају, престижу и тенкове.

У штабу бригаде звони телефон: „Наши су избили на Иванов врх“ јељајују.

Опет телефон звони: „Избили смо на Кордунуши и спуштамо се у Висук“. То је четврти. Двогледом се виде борци

другог пред бункерима на Удбину. Бом-Зашти првог су већ на домућу ручних зомбија. Судају голо камење.

Свакујо је 20. марта, баталерији су са већ налазили на положајима одакле ће почети општи ћурици на Удбину и љење одбранијене положаје.

Други баталјон заузве је положаје према самом месту, према од Оријака према Борју источно од Удбине, трећи према Ивановом врху, четврти према Кордунуши. Када је сунце изнешо на врх планине, топови су објавили почтак акције.

Наши артиљерији гађају одлично. У средини Удбине појавило се густи дим, а затим са чула детонација. Тако исто и у Борју. Кроз заштитну маглу борци и тенкови ћурије напред. На свим фронтовима, код свих баталјона јуриш за љењем.

— Биди ал' артиљерија туче — добрци неко из стрељачког ствоја. Борци су радосни код чују своје топове. Још брже ћуришавају, престижу и тенкове.

У штабу бригаде звони телефон: „Наши су избили на Иванов врх“ јељајују.

Опет телефон звони: „Избили смо на Кордунуши и спуштамо се у Висук“. То је четврти. Двогледом се виде борци

Ситне омладинске веснице

Омладина Словеначког Приморја током Светске омладинске недеље понапред је ванредну поизвршавању. Читава омладина пасовиши крашким крајевима овога земља се да ће се одрећи сваке суме и затражији објаву. Овај је међутим почевши да се јави најчешћи начин — болесни и немоћни дају човеку нове снаге и још јачу веру. Опраштам се од „Пренја“ и од дјевног омладинског колективе, који са толико поизвршавају ради на том терену и одговорном послу превоза наших разјениника.

Омладинка Драгица Вулић из села Војиншица, са Кордуне, арађајући се кући спрете је на путу непознатог човека који јој је био симњак. Она га заустави и затражији објаву. Овај је међутим почевши да гаји чудан начин — болесни и немоћни дају човеку нове снаге и још јачу веру. Опраштам се од „Пренја“ и од дјевног омладинског колективе, који са толико поизвршавају ради на том терену и одговорном послу превоза наших разјениника.

Овај је међутим почевши да гаји чудан начин — болесни и немоћни дају човеку нове снаге и још јачу веру. Опраштам се од „Пренја“ и од дјевног омладинског колективе, који са толико поизвршавају ради на том терену и одговорном послу превоза наших разјениника.

Штампарија „Приморског вијесника“, који излази у Хрватском Приморју, постигла је лепе резултате. У току тих дана омладина је дала 1.384 радних дана, прикупила за УСАОЈ у новцу 609.088 динара, пропримила 268 пакета за наше разјенике, одржала 223 конференције и десет културних приредби.

На Банији, у Метакинима градила се циглана. Зато су била потребна дрва, а пре свега је требало поправити пругу у шуми Плавинчицу, којом би се дала довоза дрвених блокова. Овај је међутим почевши да гаји чудан начин — болесни и немоћни дају човеку нове снаге и још јачу веру. Опраштам се од „Пренја“ и од дјевног омладинског колективе, који са толико поизвршавају ради на том терену и одговорном послу превоза наших разјениника.

Али омладинци и омладинке у тој штампарији, сложију слове дају и ноћу под врло тешким приликама, ударничким с

Конференција делегата средњошколаца Србије

У Београду је 15. овог месеца одржана конференција делегата савих средњих школа из читаве Србије. Конференција је присуствовала преко 200 делегата. Ово је први пут да се у Србији држи конференција на којој заједно ћаци и професори дискутују о проблемима школе, о побољшању наставе и учења.

О просветном раду и просветној политици дао је реферат Бранко Сучанић. Он је говорио о школству у бившој Југославији. Просвета и школе нису биле приступачне широким народним спољашњим. Затим је говорио о донашњој просветној политици, о демократизацији школе, о организацији курсева за првасле који су суделовали у НОБ и тако изгубили време школовања.

Зоран Жујовић члан Главног одбора УСАОС-а поднео је реферат: УСАОС у решавању средњошколских задатака. Он је истакао главне проблеме у донашњем раду по средњим школама, о задацима, структуром и односу УСАОС-а према осталој омладини у школи. УСАОС треба правилно да објашњава однос према учењу. Он треба да буде најбоља помоћ наставнику у вспитавању омладине.

Главна питања по којима се развила дискусија била су о новом односу ћака према учењу. Данашња лозинка сваког средњошколца треба да буде: више знања, више успеха. Већином дисциплинам у школи, развијајући међусобно помоћ, стварајући групе за учење појединачних предмета, помажући слабијим ученицима — ћаци ће стечи велико знање које је потребно грађанину наше нове државе.

Врло важан проблем у школи је питање школовања сиромашне и сељачке деце. Предложено је да се уз помоћ народне власти приступи што бржем организовању интерната и ћачких мази.

Наша пошта

Од средине марта ове године почeo је да излази „Билтен“, који издаје Централни одбор УСАОС-а. Сваки број „Билтена“ има четири посебне врсте, то су: Вести из организације, Дописи, Преглед светске омладинске штампе и Омладински радови.

У „Вестима из организације“ даје се преглед свих акција која предузима наша омладина у појединачним Федералним јединицама; ту су на пример појадици о скупљању прилога у новцу и камарницама, о раду омладине у појединачним предузећима, на сечи дрва, у борби кукуруза, раду приредбе за време Светске омладинске недеље, разни такмичења, омладинске конференције итд.

„Дописи“ говоре такође о свему тома, само ту више нису подаци и бројке, него су сва омладинска настојања пропрена крајним цртицама. Тако у првом броју „Билтена“ имамо дописе од Драг. Ђосифа, Оливера Живадиновића, Душана Јовића, Мирка Хуске, Томићевића Милке, Д. Исаоковића, Николић Јелене, Крсте Росића, Маринковић Кате, Бранка Бактића, Никице Батић итд. Други број „Билтена“ доноси дописе од Милева Слијепчевића, Ђурчића Борђа, Михајла Лукића, Жике Ђурђевића, Андрице Угарковића, Драге Лазукића, Бушко Франице, Мане Галовића итд.

Помоћи горњих дасју врста „Билтена“, наше омладинске организације добиће прегледници сложи целокупног рада који извршише омладина, широм наше земље, по текућим, конкретним земаљама.

„Преглед светске омладинске штампе“ даје приказ рада и борбе, уопште сваког живота и напора омладине страних земаља.

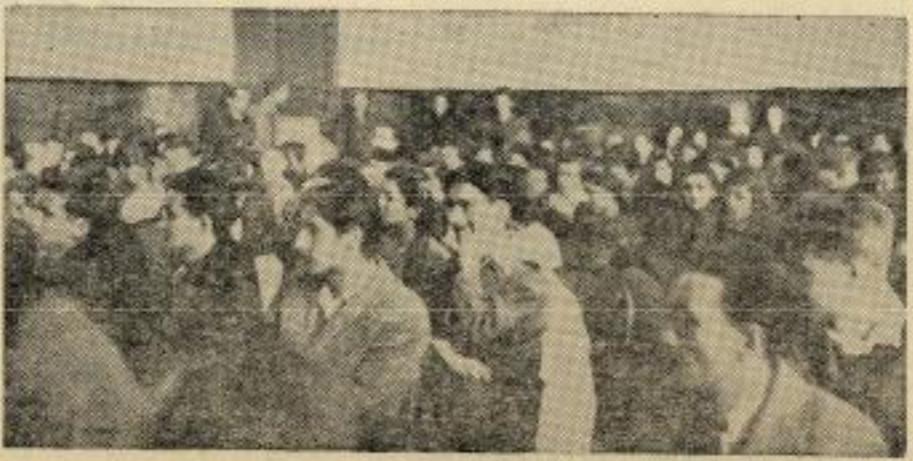
Наша омладина ће се тако поближе упознati са слободољубивом омладином у појединачним страним земљама, на основу материјала, који се чреће из превода омладинских листова дотичних земаља.

У „Омладинским радовима“ су штампани литерарни ствари које пише омладина, као на пример, појединачни дужи описи из борби, из рада, затим ту су песме, репортаже, литературне цртице, одломци итд.

Ти радови могу послужити или за омладинску штампу или за разне приредбе, уопште за културно-просветни рад омладине.

Од омладинских прозних радова до сада су изашли ови: Драг. Милошевић — Ми долазимо!...; Младен Ољача — На јадорду; Душко Слахић — Радуј се земљо; М. Младинов — Један дан на мору; Боројевић Бранка — Они знају све и памте све; Иван Премуж — Неће ни један умакнути; Славко Ж. Девета дивизија — Нећemo их заборавити.

Од песама су објављене: Винодолски — Дрвни бродози; Љубица Кончар — Звијезда петојака...; Морнарчица, спевали морнари са патролног чамца „Шкампа“ II ПОС-а; Пера Врга — Пјесма о рушевини аруге; Видосав Петровић — Нови дан; Душан Дрча — За Тита.

Нарочита је пажња посвећена учворишњавању и продубљивању јединства читаве омладине. Но дозволити да се омладина цепа на небитним питањима његовог уједињавања читаву омладину на питањима школе, учења, на питањима физикултуре, рада на обради земље и помоћи фронту, на културно-литерарном раду.

Професори су ставили себи у задатак да ће радити на подизању квали-

тета наставе и помоћи ћацима да и у школском и у ваншколском времену стекну што више знања потребних за живот.

Конференција је присуствовала дугарица Микра Митровић Ђилас, министар просвете Фидералне Србије. Свогом дискусијом она је доприносила много грађаништавању средњошколских професионала.

На крају је донесена резолуција.

ИЗ РЕЗОЛУЦИЈЕ са конференције делегата средњошколаца Србије одржане 15 IV 1945. у Београду

1. У испуњењу наших задатака парола мора да буде: „Више знања, већа корист народу“. Да бисмо то остварили, морамо пре свега изменити свој однос према учењу. Док се ранје већином учило само за оцену и диплому, ми сматрамо да треба учинити ради стручњака што већег знања, да бисмо што боље користили свом народу. На то нас обавезују наши пали другови омладинци, борци који се и данас са пушком у руци боре на фронту, да бисмо ми у слободи живели и развијали се и да бисмо читавом нашем народу наградили бољи живот.

2. Да бисмо то постигли морамо поштовати наставнике, чувати њихов у глед и ауторитет, јер је превилан однос између наставника и ћака основних устава да се заведе дисциплина, правилно функционисање и нови дух у наше школе.

Треба констатовати да у нашим школама има још доста неставника који су вспитивали омладину у фашистичком духу и који и данас покушавају да омети демократизацију наставе школе. Тако на пример директор једне средње школе истерао је из школе ћака, јадарника с Црног Врха, зато што није могао да оправда изоставник из школе због рада на сечи дрва. Ми тражимо од наше народне власти и органа просвете да се таквим наставницима онемогући рад на вспитивању омладине.

3. Док је у школама старе Југославије био спречен приступ омладини широких народних слојева, услед рђавих материјалних прилика, данас код наше државе ходе да ће образовање читавом становништву ми ћемо уложити све снаге да се онемогући школовање и радничкој и сељачкој омладини из најсиромашнијих слојева нашега народа.

У исто време сматрамо да треба рецидирати сва свеодочанства добијена за време окупације, а нарочито матурско свеодочанство.

4. Ми жељимо и радићемо на томе да се у средњој школи развије много већи културно-просветни рад, него до сада, а то ћемо постигти радом у литејарним секцијама, читавницама, разним културним предавањима итд.

5. Средњошколска омладина је увек била заинтересована спортом, али је само мали део био у ставу да се њима бави. Данас ми хоћемо да се физикултуром бави сваки омладинац.

6. Главни задатак наше средњошколске омладине је учење, али ми не смо заборавити да рат још траје и да је прикредана обнова наше земље један од најважнијих проблема наше власти и зато морамо да добијемо део свога слободног времена посветимо раду на обнови наше земље.

7. Кроз четири године борбе организација Јединицег савеза антифашистичке омладине Југославије окупљала је и подизала омладину, изградњавала је и била правооборца против фашизма. УСАОС у школи треба да буде најбоља помоћ наставницима у вспитивању наше омладине.

8. За испуњавање свих тих задатака потребно нам је и проширењи, учартићи и продубити јединство, да си средињошколци пристављају једну заједничку снагу наше омладине и нове државе.

Одакле после ослобођења чим су се почеле отварати школе, фашистичка реакција је покушала и надаље покушава да та јединство разбие и смете разумевању, другарство и радовну наставу. Непријатељ народа, омладина и самих средњошколаца покушавају да створе раздире на питању веројаће, молитве итд. уносе анархију и недисциплину у школу. Ми ћемо се борити против таквог ненародног рада фашистичких елемената у школи и онемогућити их да стварају расцеп међу омладином. Београд, 15 IV 1945. г.

НЕ ЗАБОРАВЉАМО!

Злогини Дражких четника над српским децом у Србији

Вратиле су се омладинске бригаде из Срема

Вратиле су се наше редне бригаде из Срема. То су они омладинци који су пошли пуни заноса и љубави да помогну свом народу у Босни, Лици и Далмацији. Препланили од сунца, очврсли од рада, спремни су на нове акције. Из разговора са њима добили смо јасну слику свега онога што су урадили у току од месец дана. Ево шта су нам испричали:

Осећали смо се одлично, јер смо већ од првог тренутка најшли на срдчан пријем домаће омладине и сељака. Кад смо долазили, изашла је омладина из свих села са заставама и песмом да нам похвали добродошлиштво. Много имамо да захвалимо за успешан завршетак рада срдчном односу између нас и мештана, јер нас је то јачало и потпинило на рад.

За организацију рада поделили смо се на батаљоне, а затим смо се према терену и потребама рада организовали у двојке, троје и петорке. Организовали смо такмичење међусобно и међубајтаљонску; тако смо тим такмичењем још појачали успех у раду. Када смо дошли, мишљење је било да нећемо можи да постигнемо у раду што постижу сељаци. Али, доцније, наши другови и другари су уложивши велику вољу и полет имали много успеха.

Тако се боре и мисле наши омладинци

Прашиљали друмом, у правцу положаја полојка, на штакама иде борац, омладинац IV крајишке бригаде Славо Мандић. Он је из Босанског Грахова а судељује у борби већ од 1941. год. Сада иде у посету својој бригади и друговима са којима је провео најлепше и најтеже дане и за којима жали много више него за својом изгубљеном ногом, коју му је мина однела када се једног зимског јутра провлачио кроз густи шнаграт.

Без једне ноге прешао је 50 километара пешке. Ништа га није зауставило. Ни бол ни умор. Његова љубав и оданост друговима и борби гониле су га да им се врати.

„Ако ми штаб бригаде дозволи, отићу ћу и без ноге на фронт. Хоћу да се осветим!“ говори одлучно омладинац Мандић.

ДВЕ БРИГАДЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ ДИВИЗИЈЕ У ОМЛАДИНСКОЈ НЕДЕЉИ

Дани проласке Светске омладинске недеље затекли су две наше бригаде на одмору у мачванској срезу. Овога пута су борци славних бригада проласкали ове дане подаље од куришама и ровова. Ипак, истим еланом којим бију Немце прионули су они раду, славећи дане омладинске недеље.

Жуљаве, поцрнеле руке, које су даване, а можда пре неколико месеци пуштило мотику, чекићи, да пригрле пушку, сада су узеле перо. Пажљиво, да не изоставе ни једну стварчицу, они су писали свакога дана у току Светске омладинске недеље. Седам Билтена у седам дана издала је једна бригада! Руке које су на око грубе, које чини ти се могу тек пушку да миљују, написале су, уредиле, седам бројева Билтена. Говоре из њих напоми, које је омладина унела у борбу током Светске омладинске на-

деље, говори из њих жеља, да оно маје времена која проводи на „ходмору“ отму пушци и даду перу.

Друга бригада издала је у току недеље и један Билтен, три батаљона, десет цапних и десет јединих новина. Двадесет седам другова је научило да чита и пише, па чак и ледасетогодишњи чика-Младен из Трећег батаљона, који никада није сазнао да ће под стапе да прогласти.

Борци који су безбрзју пута показали како се туче непријатељ, који су у својој ослободилачкој мисији прашли готово сву домовину, остављајући за себом слободна села, поља и гравове — овог пута су поново рекли и доказали да бити Титов војник значи бити добар борац и културан човек.

ИЗ МАКЕДОНИЈЕ

У величним данима када македонски народ бира своју прву народну владу, македонска омладина доживљава још једну светковину, прославу Светске омладинске недеље.

Популаришак предизборну кампању она врши припреме за што успешније прославу.

Први дан недеље, пошла је македонска омладина у по

За продубљење садржаја омладинског културног рада

Народно-ослободилачка борба, која је омогућила пуну активизацију свих стваралачких снага наших народу, представља без сумње значајну прекретницу и у нашој оштој културију активности. Широке масе народног народа, којима никад наје била дата могућност ни право на културни живот, доказале су своју жељу за уметничку спондитим приступањем културном раду у симп. крајевима где се развијају наш почетак. Организатори народног устанка пружили су свуда културном раду пуну подршку, давали су му вишег организације форме, јер су били свесни отпорне важности културне активности у оквиру општег просвећивања наших народа, а и важности културног рада као снажног оружја у нашој ослободилачкој борби. Културни рад у првом раздобљу народно-ослободилачке борбе у пуној мери је испунио своје задатке. С једне стране, у различитим дилетантским групацијама широке масе сазнајавале су не само основне принципе глуме, рецитације, левана итд. него су се у исто време бориле и против анафабетизма. С друге стране, садржак културно-просветног рада у пуној мери је одговарао садржају и лицији народно-ослободилачке борбе. Песме, рецитације, скочеви били су одраз народног устанка, говорили су о јединицима, одредима и бојгадама, заседама и гробовима у наших пољима. Они су мобилисали народ за борбу против окупатора и народних издајника.

У свом даљем разлитку народно-ослободилачка борба је попримала шири карактер. Наше партизанске јединице прерасле су у народно-ослободилачку војску и у модерну Југословенску армију. Наш ослободилачки покрет шајкоши су у све крајеве наше земље и израсло у свештеник ЈНОФ. Уместо проблема општег народног устанка пред нас су исписали проблеми потпуно ослобођавања наше земље и њене обнове, борбе против петоколонаша и шпекуланата, настојања за позећање наше производње итд. Заједно са народно-ослободилачком борбом развијала се и културна активност. Али је тај разлитак ишао у првом реду у ширину, у све крајеве наше земље. Но ни-

Митра Воњићак

је се културни живот у истој мери продубљавао, није се уметнички подијао, није ишао упоредо са линијом наше борбе. Данас, уочи потпуног ослобођења наше земље, можемо да констатујемо да је наша културна активност заостала за развитком догађаја, да је неактуелна. Тематика наших песама, рецитација, драмских приказа итд. остала је иста као у почетку народно-ослободилачке борбе, сведена на херојске еп народног устанка, наших бригада и одреда.

Славако је наша дужност да у нашем културном раду још интензивише оживљавање традиција првих дана наше борбе. Али се не смиси ограничивати на то. Наше песме морају још даље говорити о Козарини и о јуришинима са Пелешима, али и о Сарајеву, о нашим тенкистима и љаничарима. Никада нећемо престати да говоримо са наших бина о дрварској или личкој осладини. Али ћемо пропевати и о диверзантима из Трста, о младим рударима из Крпеља, удаџинима са Црног Врха и из Раковице, о тракторима и о сетам у Бачкој. Поред конвенционалне гарнитуре чистника, утицаја, шајбе и фантиста, на нашој бини морамо исмејавати и демаскирати и друге непријатеље, римске провокаторе, разне Којковиће итд.

Обрадом ширих, актуелнијих мотива беобројне културне групе у нашој земљи мораћи ће да смо културни делатност теме повезуји са животом народа. Културна активност, која је свом уметничким изражачним средствима говорити о низу најактуелнијих проблема из наше борбе, постаће у пуној мери однос борбе нашеј народу и његовог заштите за обнову наше земље. Такав културни рад ће уствари испуњавати задатке који стоје пред њим. Он неће само одиграти важне улоге у општем просвећивању и културском васпитавању наших народу. Уједино ћаја су све материјалне и духовне снаге готово до максимума активизирани у борби за потпуно ослобођење и за обнову наше земље, наш културни рад претстављаће опет снажно оружје и оруђе за пуно учествовање у освајању свих општенонародних вадата.

Митра Воњићак

Бањички логор је данас прошлост ужасне и саиреће а у истим мањим величанством, борбена прошлост непокорног Београда, непокорног слободарског српског народа. Прошlost коју нам је ових дана оживјела изложба радове затвореника тог логора. У другим сличним данима, у другим беосним мотима, када се можда већ сутра очекивала смрт, људи су сједили и писали пјесме, жвакали хљеб и оформљавали га у фигуре, везли платна у која су утвршиви својајвераја, наде и снове. Стојији дуго пред тим цртежима, писмима, порукама, радовима од крпа и хљеба и чуди се откуд толико снаге и пркоса, откуд толико полете и вадрива у тим људима који су живјели под страшним условима хитлеровских казамата. Можда писмо Ратка Поповића затвореника, писмо пред стрељање, датирало 10. јула 1944. даје најбољи одговор. Он поручује своим познаницима: „Један је ваш пријатељ је дао живот за слободу која долази. Доје присте све, да та слобода буде срећан. Зато сам живјео и умро, свестан да преко жртава и смрти, долези нови, боли и срећнији живот сваким вама.“

Треба прочитати један избледјени лист хертије да би видјели колико је народно-ослободилачка борба дубоко народна, колико је она уско повезана са јујевим, слободарским традицијама наших народа. Културна активност, која је свом уметничким изражачним средствима говорити о низу најактуелнијих проблема из наше борбе, постаће у пуној мери однос борбе нашеј народу и његовог заштите за обнову наше земље. Такав културни рад ће уствари испуњавати задатке који стоје пред њим. Он неће само одиграти важне улоге у општем просвећивању и културском васпитавању наших народу. Уједино ћаја су све материјалне и духовне снаге готово до максимума активизирани у борби за потпуно ослобођење и за обнову наше земље, наш културни рад претстављаће опет снажно оружје и оруђе за пуно учествовање у освајању свих општенонародних вадата.

Митра Воњићак

„Ноћи Марка дванаест агената, Ноће право на мансарду клету И бајају у собу осмицу. Гледа Марко избу љубичину И у њоји незнане делије Сабјеније један до другога А скакоме ноге омотене, Омотано, мокријем крпама“.

Гроzi се Марко над чудовищним здјевствима народних издајника и пита:

ИЗЛОЖБА РАДОВА БАЊИЧНИХ ЗАТВОРЕНИНА КРАЉЕВИЋ МАРКО ПО ТРЕЋИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА

„Где сам сада, и где сам дошао
До каквих сам муха допанова?
Је ли ово поробљена Раја?
Од српскога, од рода мојега,
Ко су они што српски говоре
А тројстуком шибају камцијом?“

Колико је сиљно, неукротиво мржње и презира у тим стиховима према оним „што српски говоре, а тројстуком шибају камцијом“. Како народ зна, да не-милосрдном скагом свога духа, ошиче и жигоше издајнике. — А кад Марка питају да открије „нишу везу“ тј. да изда своју дружину он се прави невешт:

„Виша веза султан Мурат други Вукашина је сам заменио
А прилога нијесам скупљао
Већ народу увијек дјелио,
Руководство никам нимао
Јер сам увијек на шарцу јахао“.

У личности краљевића Марка народ персонифицира оне многообројне јунаке који су и поред најстрашнијих мучњача упорно хутили или се правили најакните. У тај начин онемогућавали окупаторима и њиховим слугама да нанесу веће ударце народно-ослободилачком покрету. Став бораца авангарде постао је став народних маса. Народ је схватао да само „ преко жртава и смрти, долази нови, боли и срећнији живот“. Народ је схватао да онда када се већ падне у шаке непријатеља треба ћутати и изразито кроз дивне, сатиричне сти-

хове „руководство нијесам ни имао јер сам увијек на шарцу јахао“.

Бањички логор је прогуто много пјесника, сликара, вајара, много дивних народу оданих људи. Они су живјели иза високих зидова са торњевима, тамновали, или ријетко клонули духом. Најбољи документат о томе је сам изложба. Мира Јовановић „Језа“, коју су фашистички крвици стрижели, цртају је неуморно портрете својих другарица и оставила нам незаборавни портрет малог Коко-а, језави документат о хитлеровским дјацоубицама. А. Дероко је под потресне цртеже „Шетња“, „Ручак“ и „Капут стрељаних“. Милош Бејић „Уча“ и Боднаров Стеван — дали су мноштво фрагмената из живота затвореника. У безбройним фигурицима од хљеба и крпа, које су често на приличној уметничкој висини, садржана је пркоса вјера засијавању човјека, у побједу добра над злом, слободе над ропством, вјера која је своју најбољу потврду добила у остављању наше драге, слободне Федерativne Југославије.

Р. А.

Омладинци и омладинке!

Слушајмо омладинске емисије, које даје радио-секција Централног одбора УСАОЈ-а, сваког петка у 6 сати после подне, преко београдске радио станице.

Н. Пирнат

ИЗ МАПЕ: ДОМОВИ, ТАМНИЦЕ, ШУМЕ

15-годишњица смрти Владимира Мајаковског

Совјетска јавност ће прославити 15-годишњицу смрти Владимира Мајаковског, кога је Сталин називао „најбољим и најдраматичнијим пешником наше епохе“. Мајаковски је нозоват у пешничкој форми и у језику и много је утицао на развој савремене поезије. У својим списима пешник-трибуси се жељели противопоставити јединици, против остатака страшне прошлости совјетске земље. За време грађанског рата Мајаковски је издавао сатиричан „Излог Роста“ за који је сам писао текст и цртао. Ти „Излоги Роста“ имали су велики пропагандни ефекат. Та његова иницијатива продужила се и кроз садашњи рат и сликари и пешники сада надају „Излоге ТАСС-а“.

У селу Багдади (сада село Мајаковски) у Грузији налази се кућа у којој се родио Мајаковски. Из свих крајева Совјетског Савеза долази народ да обиђе ту кућу. У књизи посетиоца музичу се највиши имена становника Москве, Ленінграда, Хабаровска, Архангелска, Свердловска и многих других градова. Стан у улици Мајаковског у Москви, у коме је Мајаковски провео последње

године свога живота, одржава се у истом стилу какав је био онда. Стан је врло скромно изгледао. Панчићу је посетила једна телевизија обично пријављачи један телефонски апарат да врло дугачки тим. Када је разговарао телефоном, Мајаковски се обично штето по себи, па је шнур зато био тако дугачак.

На видовима висе позоришни програми који објављују прве претставе његових комада. Партер куће претворен је у музеј, где су изложени пешнички појроти, рукописи, књиге и разни документи из његовог живота и рада. Дела Мајаковског издата су у од прилике 9.000 примерака, на свих 44 језици народе Совјетског Савеза. Поред тога је један његов црно-белијац имао наслов „Мајаковски у великом Отаџбинском рату“. Нарочито су постале популарне његове пешице у којима бесно напада фашизам. У књизи ће бити штампана и писма људи који се боре на разним

(ТАСС)

предела Борча у даљини, бели, голи Лебршници. Ниско, сивомутно небо мртво виси над нама, над данима, над даљином, над далеким опустошеним улицама градова, над дрворедима бескрајног рата, над покарима последње битке, над сновима, над сиворозима јужаса, над стариштима, над врелим пепелом снове, над оним што долази, сивачко и непознато, драго и чудно, очекивано крају, израсло у крај, пушњак што се чудесно растреса из наше гориће, крај ликове које никада више нећемо видети, у сивој олујији пустоши и распадајући. Мукло, као подземно, тутње негде топови — ноћу, дану — разгорела су се борбе, нове борбе у Херцеговини — херцеговачке јединице прелазе у контраофанзију.

Полако, као својим небом, лете огњеници бомбарди над овим белим грбенима. Не знајмо где су били, над којим градовима, над којим покарима, над којим пролећем. Гребени око наше, камење шапуће, синче Сутјеска. Голи Волујек зауставља облаке, сиви густи прах облака. Непомична, пуста, као језикини знак стоји са својим идомима, за остатима својих људова, непрекидно пред људским очима, зграђајући основне школе изгорјене, у чијем је пламену нестало даље наше људије. Пара сунца шимри се као врели дах камења, као дљеви доживљаји једног ранијег живота, једног заборављеног мртвог подна под обешеним небом — треба ићи, треба ићи, треба поново покопати то мртво подна.

Свој звоно притисло је читав крај —

Дан је сунчани. Ретки облаци попадају се расплијају у високом плавом небу. Са Волујека, са Лебршника, са дјалога Дурмитора видљиво нестаје плахи снега. Лебршник и Волујек, гоги, изложени топлом сунцу, само још погодгђају имају велике беле мрље снегових наоса. Долином Сутјеске буји зелено — лаки ветар већ отреса се којака бела латица цветова на каменим стезама обасјана сунцем. Шуме вода, са топовима Саве Ковачевића, са његовим последњем јуришем, шуми Сутјеске, која се овде настаје од неколико поточића и бача се са огромним каменим плахом. Дрини, прома великим разбојиштима на којима се још увек беле kostи наших и кости Немаца. Пишићи крај загришта једноја партизанској кући, кући Стевана Шкиљевића која се још увек пушти — пра потијестак дана узапалије, а два домаћина убији. Десетгодишњи девојачи из куће Стевана Шкиљевића прича:

— Отерали су сву стоку из села. Кућу су нам запалили — ствари које смо изнели убацвали су у кућу и запалили. Убили су два домаћина из села, један има три сина у brigadi, други два. Стално су говорили: Москва! Москва!

— А зашто се нису ск

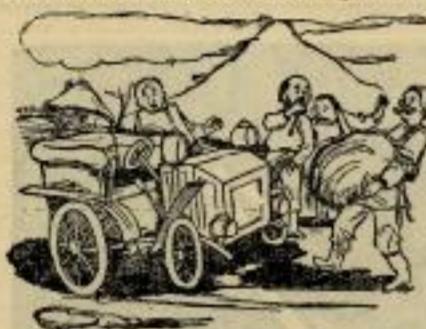
Наука и техника ослобађају људску свесност предрасуда

Октоубарска револуција је нанела жесток ударац сјујеверју. Народи који насељавају нашу земљу ослободили су се вековног угњетавања експлоататора који су подржавали мрачаштво, примињавали и сјујеверје — да би што пак не правила народ будалом и тлачилом. У земљама где су сва њена богоћества, наука и техника постали власништво труднебника, почело је сјујеверје да брже изумира нега у ма којој другој земљи. Али оно још није сасвим отстранено, јер нам је познато да људска свесност увек доста застојаје од промене услова њиховог материјалног начине живота. И људско друштво се много брже развија нега што ишчезава сјујеверје које се грчевито држи за свест човека.

Снажно оружје у борби против сјујеверја је техника, која се пробија у свак, чак и најудаљеније крајеве Совјетског Савеза.

У лето 1940. године био је у Памиру саграђен сајам друм који везује пристаницу Ташкестан — Степанобад са далјним брдским насеобинама — кишлацима, који су пре тога били отсечени од света.

Када је први аутомобил дошао у кишлак, који се скрио иза облака, око машине су се скапили становници. Они никада нису видели машину и са страхом су гледали на незграпну и неразумљиву „животину“: мотор је био утапљен, машине је подрхтавала, а на њеним фаровима блистало је сунце.

Ускоро је становницима кишлака постало јасно да се „животине“ понаша доста мирно и ни на кога не кидише. Они који су били храбрији прићошли ближе камину и почеле да разгледају пожљиве точкове, бринуши копитима прешину са килера и кежно да заглеђају у фарове. Брђани су биле убеђени да су фарови — очи и нарочито су биле усхијени памењу „животине“ када су сазнали да ноћу она сама себи остветљава пут. А један старији, жељећи да машине пружи гостопримство, донеће читав пругашт сточне хране да би почастно нову гошћу — та јединици машине морела је доста да се потруди вукући тако велики терет у тако високој брдо.

После неколико дана је почeo нарочито саобраћај на друму и машине су

постале обична појава. И већ нико им није нудио сточну храну. Брђанима је постало јасно да машина — није животина, да она нема своја памети, а да је све њена способности уградио човек и гостољубивом старцу су се сви помоћи потешевали, причајући о нему ангедоте.

Сега се колико се глупих гласова ширило о тракторима када су они први пут изашли у поља. Кулаци и мрачњаци, који су их помагали, говорили су да ће трактор да поквари земљу, да ће замље поља престати да рађају, да је то ѡавоља справа, ѡавоља проналазак који ходе да поквари поља. И то се десило не у дивљини, не на Памиру, не у Африци, већ у руским селима и свега пре неких 15—20 година. Ако би нам дошао у госте баш такав отац студента који је хажијао бoga лова или остраловани који се клаја извору који „говори“, онда би нас они сматрали за волшебнике, магичаре, чудотворце или чаробњанко.

Та ми можемо једним додиром приста да претермо мрак и запалимо светлост исто толико заслепљујућу хаосунце. Та ми једним постремом руке — додирнувши људ — можемо да изазовемо бесконечан водени поток. Та ми можемо да се крећемо по суву без коња, по води без ветра, по ваздуху без крила. Ми можемо да пливамо под водом, говоримо обичним гласом теко да нас чују на другом крају света. Ми можемо да сазнамо мисли великих луди умрлих хиљаду година уназад. Ми можемо да видимо оно што се у том моменту догађа на даљини од стотине километара од нас. И ако захвамо, чућемо гласове људи који су умрли пре десетину година, не само да ћемо чути њихове гласове, већ ћемо и видети те људе.

Помоћу инструмената које је створио човек — телескоп или астрономских спрava — биле су проучена слоновна кретања планете и звезда, огроман далеки, тајanstveni свет, чији саставни дес чини наша земља. Данас ми можемо за годину, десет, сто и чак за хиљаду година унапред са тачношћу од сата, минута па чак и секунде да проучимо када ће почети замрачење сунца или месеца. Тако па прајају помрачење сунца које ће се видети у централном делу РСФСР датиће се 9. јула 1945. године и 30. јуна 1954. Нама је јасна маханика помрачења, због тога смо у стању да помоћу науке дајемо тек чине пророчанства.

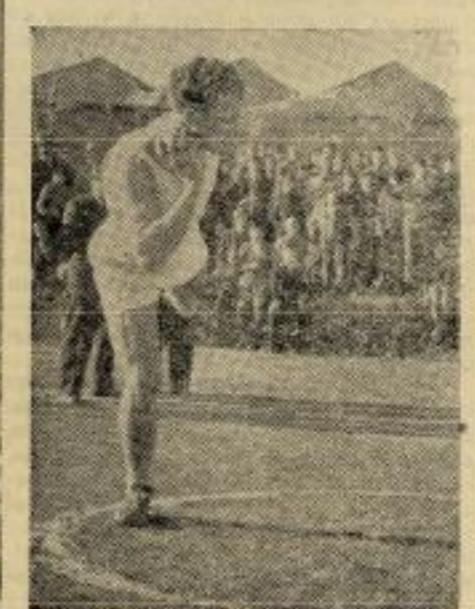
Знајући тачно дан сваког мејсечевог помрачења, сваки од нас може да изменије дан идућег мејсечевог помрачења. За то је потребно да се првом датумом дода 18 година и 11 дана. Зер је такво пророчанство чудотворно! Не, није чудо, већ наука основана на искуству.

Наука може да пророкује данас мно-
ге ствари. Велики руски научник Ман-

ЗАТО ШТО СМО ДОБРО БАЦАЛИ БОМБЕ

(Допис о спортском животу у Војној академији).

Кад се иза Топчидерског брда појаве први сунчеви зреци донекујемо их младинци, питомци Војне академије, у егу гимнастичких вежби. Страшак који ће овуда случајно прошао, помислио би да је ово јаки мали гимнастички слат извештајних гимнастичара, а не да то већјамо мали питомци — како би правилно разали и дух и тело.

Основали смо многе спортске секције и ту смо напредовали више него смо то могли да замислимо. Признајем, често је било тешко, али смо их све преобрдили. Није нас поколебало ни највеће лопте као и осталих потребних спортских реквизита. Властитом иницијативом дошли smo до свога што нам је било потребно. Наш народ лепо каже: „Где су браћа сложе ту је кућа пуне“. Тако је било и код нас. Данас имамо одличну футбалску, лекоатлетску, пинг-понг и шах секцију. Код нас се редово одигравају утакмице између појединачних батаљона, чета и водова. У футбулу је најбољи IV батаљон.

Пре две недеље одржано је такмичење код нас, у договору с другом ко-

јеје завршено резултатом 5:0 за домаће.

После подне на игралишту „Слоге“ настављена су спортска такмичења на којима је било присуто око 4.500 омладинаца. Најпре је одиграна футбалска утакмица између омладинских тимова града и среза панчевачког, која се завршила нерешено 2:2. После тога одржан је лакоатлетски двојобиј на 100, 1.000 и 4 пута 100 метара, у скоку у даљину и бацању кугле. Такмичили су се омладинци Панчева и Мађарског батаљона.

Светислав Јовановић
Војна академија, IV батаљон У чета

ОМЛАДИНСКИ СПОРТ У ПАНЧЕВУ

У Панчеву су у току Светске омладинске недеље одржана многа спортска такмичења. Судјеловали су као гости и другови омладинци из Срема.

Дан је започео великом крос-контролом кроз град, у коме је учествовало око 90 омладинаца. Видљиви учесници у 9 сати одржано је пинг-понг такмичење између јужног Баната и Срема, ко-

„МОРЕШКА“

Дог се оружју дарасан људа налазе у борби за слободу своје земље, пионир Корчула обнављају стару витешку игру „Морешку“, коју су векада играли њихови стари.

ДУЖНОСТ СВАКОМ ТРЕБА БИТИ - ШТЕТОЧИНУ УХВАТИТИ

(Цртежи Јана Кумакела)

Сваки купује што му треба,
неко кромпир, неко хлеба,
свако својим послом јури...
Ћира с Миром школски журн.

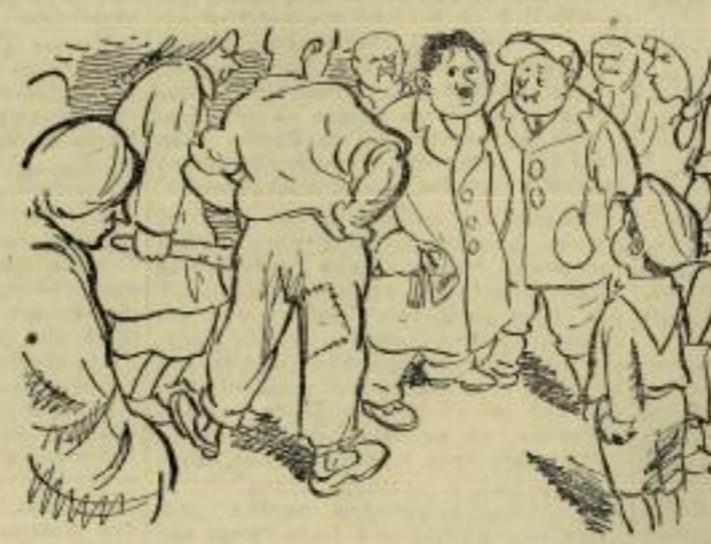
„Миломи ти читав нудим
за тај шећер — хобеш дати!“
„Не прави ме, море лудим —
сто хлада више плати!“

„Хеј, другови!“ Ћира зове.
„Да видите људе све
што вам нуји беде ланце —
гадне црноборзијанце.“

Скупно се свак по странам,
смиловаша нико нема...
Још не виде готоваш
какво им со чудо спрема.

„Сто хлада ја ћу дати...“
каже један — слази људе,
препаде се па настапи:
„...рањенка нека буде!“

„Амо с њима!“ Ћира воли.
„У болницу ја ћу поћи,
а по вас ће — који жели —
санитетска кола доћи“.